

vprašanje, ali so izročila o »bakarnom gumnu« in predstave o zbiranju čarovnic na njem nastale na balkanskih tleh in so jih južni Slovani prevzeli od staroselcev, ali pa so jih prinesli s seboj iz prvotnega bivališča. Avtor pripominja, da v indeksu Stitha Thompsona »bakarno gumno« ni registrirano.

Prispevek Jovana Trifunoskega o Cincarih v Ovčepoljski kotlini je antropogeografskega značaja. Govori o Cincarih (oz. Vlahih ali Aromunih), ki so se uvrstili med stalne prebivalce te kotline (poleg Makedoncev, Turkov in drugih), ko zaradi spremenjenih razmer niso mogli več vzdrževati pastirskega nomadskega življenja. Do balkanske oz. prve svetovne vojne so se s svojimi čredami svobodno premikali tja do Egejskega morja (od maja do srede oktobra so bili po planinah Pljačkovci, Belasnici, Osogovskih planinah, prezimovali pa so v kotlinah in dolinah rek), poslej pa so spremenjene državne meje, izseljevanje Turkov in drugi dogodki to onemogočili. Začeli so se za stalno naseljevati: 41 % se jih je ustalilo v letih 1912—1918, 54 % pa od leta 1945 do danes. Oprijeli so se poljedelstva (gre jim baje prav tako dobro od rok kot tam živečim Makedoncem, ki že stoletja obdelujejo zemljo), stacionarne živinoreje, izdelujejo preproge, torbe itd. Cincari v Ovčepoljski kotlini so ohranili svoje etnične tradicije (običaji, noša, jezik), ki pa še čakajo raziskovalca.

Tadeusz Malinowski priobčuje arheološko razpravo o zgodnesrednjeveških slovanskih posodah za praženje žita. Gre za značilen inventar poljskih in vzhodnonemških najdišč: velike plitve posode, navadno pravokotne oblike. Sporna je njihova funkcija: ostanki ognjišč, priprava za pečenje testa, spravljanje žita, izpiranje itd. Najverjetnejša se zdi razlaga K. Moszyńskega, ki je na osnovi etnografskih analogij iz Jugoslavije dokazoval, da so v teh posodah čistili in pražili žito, in to zlasti nezrelo žito pred mletjem.

Poleg obravnavanih razprav prinaša I. letnik Etnološkega pregleda še dva nekrologa: Kazimirz Moszyński (M. Gavazzi) in Ludvík Kuba (Irena Janáčková-Knihová) ter več kujižnih poročil in ocen.

Danica Ževart

Ethnographica. Moravské Museum Brno. Etnografické tisky. Řidi Ludvík Kunz. Ročenka I, 1959 (1960), str. 308.

Českoslovaški muzejski strokovnjaki so pod vodstvom Ludvika Kunza osnovali s prvim letnikom Ethnographic zelo zanimivo in pomembno muzejsko publikacijo. Njen namen je prikazovati v objavljenih razpravah globlje znanstvene zveze na področju etnografije, obravnavati razna vprašanja ljudske kulture v zgodovini ljudstev, podpirati mednarodno sodelovanje etnografskih znanstvenikov in poudariti osnovno vlogo ljudstev v zgodovini družbe in pri graditvi novega in boljšega družbenega reda.

Prvi letnik zbornika je razdeljen na sedem sistematično urejenih poglavij.

Prvo poglavje ima več krajših jedrnatih razprav, ki jih bogati obilen in lep slikovni material. V teh razpravah nas avtorji seznanjajo s specialnimi primerki materialne kulture iz raznih muzejev v srednji in vzhodni Evropi (sedmograški turbinski mlini, napoleonske-leipziške in turške rute, ročne statve za pasove v Berlinskem muzeju, fantovski okras na klobuku — del moške noše v Podlužju, ljudska plastika v muzeju v Poznanju itd.).

Drugo poglavje obsega krajše članke o vprašanju muzejev na prostem, poročilo II. konference muzejcev-etnografov v CSR in članek o raziskovanju in dokumentiranju ljudskega plesa v Etnografskem muzeju v Torunju.

V tretjem poglavju sledi instruktivni članki o etnografskih muzejskih zbirkah, muzejskih škodljivcih-insektih, muzejskem razstavnem inventarju za eksotične eksponate v Leipziškem muzeju in o problemu razstavljanja ljudskih običajev.

Četrto poglavje je katalog etnografskih muzejskih ustanov v srednji in vzhodni Evropi.

V petem poglavju se bralec še seznanja z novimi razstavnimi zbirkami in občasnimi razstavami v raznih muzejih. Letnik zaključuje v šestem in sedmem poglavju objavljene obletnice, posmrtnice, ocene in poročila.

V tej publikaciji navedene razprave in članke z izredno obilnim ilustrativnim gradivom, ki posegajo v tako številne delavnosti muzejske etnografije na območju, ki nam ni daleč, bomo lahko s pridom uporabili pri delu tudi v naših etnografskih muzejih.

Pavla Strukelj

Erich Krawe, Drasta Serbow wokolo Wojerec (Serbske narodne drasty 3), Ludowe nakladništwo Domowina, Budyšin 1959, 64 strani in 81 slik na posebnih prilogh.

V delu »Drasta Serbow wokolo Wojerec« nas seznanja lužiško-srbski etnograf Erich Krawe iz Poršic najprej z deželo in ljudmi wojerowskega oblačilnega območja, nato pa na kratko opisuje današnjo žensko, moško in otroško nošo, kakršno nosijo ob nedeljah in praznikih, pri krstu, poroki in žalovanju. V zadnjih poglavjih se poučimo o materialu in načinu izdelovanja blaga ter o pomenu noše v vaški skupnosti. Tudi razvoju noše je posvečen krajši odstavek. Besedni del zaključuje opombe in razlage besed. 81 slikovnih prilog na koncu knjige nadvse nazorno ilustrira to zanimivo delo.

Ceprav je posvetil avtor besednemu delu le pičlih 24 strani, si vseeno moremo zelo jasno predočiti današnjo nošo wojerowskega okoliša. Tako se oblačiljo v nedeljsko nošo, ki ji je avtor posvetil največ pozornosti, tudi ob praznikih, na plesih in drugih svečanih priložnostih. Zanimiv je odstavek, v katerem omenja, da si žene nekaj tednov po poroki ali pa v času, ko dosežejo njihovi otroci določeno starost, nadenejo obleko drugačne, po običaju določene barve.

Delovno in otroško nošo opisuje v dveh kratkih odstavkih. Za delo ponosijo stara praznična oblačila. V času žalovanja pa si privežejo otroci čez čelo bel trak.

Tudi obleka ob nekaterih običajih se precej razločuje od vsakdanje. Najdragocenejšo obleko nosi nevesta, nekoliko skromnejše je napravljena družica. Belo, žalno nošo pa so opustili že pred desetletji.

Moški noši, ki je skoraj že izginila, je posvečen krajši odstavek.

V zaključnem razpravljanju o razvoju noše, na katero so poleg modne noše vplivali tudi gospodarski, estetski in družbeni činitelji, ugotavlja, da ta noša vedno bolj izginja. Predvsem pri mlajši generaciji nadomeščajo vsaj nekatere oblačilne dele stare noše že novi, moderni izdelki.

Delo Ericha Krawca sodi nedvomno med najlepše publikacije o noši. Vredno bi bilo, da bi tudi pri nas začeli izdajati podobne knjige, s katerimi bi ne samo doma ampak tudi v tujini primerno predstavili slovensko ljudsko kulturo.

Marija Makarovič

Tündér Ilona. Szerkesztette és a mesemagyarázatot irta Kovács Ágnes. Népek meséi V. Szerkeszti Ortutay Gyula. Budapest 1960. Móra Ferenc Könyvkiadó.

V tej zbirki grških, albanskih, bolgarskih, jugoslovanskih in romunskih pravljic, ki je večbarvno ilustrirana (Kató Lukáts), je urednica objavila v zaglavju »Jugoslovanske pravljice« (vseh je 15) tudi tri slovenske. To so: iz Bolharjeve zbirke Slovenske narodne pravljice, 1955, dve: Sedem let pri beli kači (str. 256–257) in O dvanajstih bratih in sestrah (str. 258–266); iz I. Grafenauerja Slovenskih pripovedk o Kralju Matjažu, 1951, pa je nastala nova, »idealna« zgodba, zlepljena iz števil 18, 21, 42, 20 b ali 29, 44. Vse tri